

*Костенко В.О., к. держ. упр., НУЦЗУ, м. Черкаси,
ORCID: 0000-0001-6604-272X*

*Kostenko V., Ph.D in public administration, Department of Civil Protection
Management, National University of Civil Defence of Ukraine, Cherkasy*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КОНТЕКСТІ ДВОСТОРОННЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

IMPROVING THE CIVIL PROTECTION SYSTEM IN THE CONTEXT OF BILATERAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND POLAND

В умовах широкомасштабної військової агресії для удосконалення системи цивільного захисту України надзвичайно важливою складовою є забезпечення ефективного міжнародного співробітництва ДСНС та її територіальних органів з міжнародними організаціями, реалізації спільних проєктів та подальшої міжнародної взаємодії у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям. Особливого значення в цьому контексті набуває активне співробітництво з відповідними установами, організаціями та місцевими органами іноземних країн, з якими Україна має спільний кордон. У статті розглядаються базові основи організації та здійснення двостороннього співробітництва України з Республікою Польща у сфері цивільного захисту на шляху до європейської інтеграції. Аналізуються напрями подальшої двосторонньої співпраці у даній сфері для створення надійного безпечового середовища в Україні.

Ключові слова: *цивільний захист, двостороннє співробітництво, міжнародна співпраця, національна безпека, європейська інтеграція.*

In the context of large-scale military aggression, ensuring effective international cooperation between the State Emergency Service and its territorial bodies with international organizations, implementing joint projects, and further international cooperation in the field of emergency prevention are extremely important components of improving Ukraine's civil protection system. In this context, active cooperation with relevant institutions, organizations, and local authorities of foreign countries with which Ukraine shares a border is of particular importance. The article discusses the basic principles of organizing and implementing bilateral cooperation between Ukraine and the Republic of Poland in the field of civil protection on the path to European integration. It analyzes areas for further bilateral cooperation in this field to create a reliable security environment in Ukraine.

Key words: *civil protection, bilateral cooperation, international cooperation, national security, European integration.*

Постановка проблеми. В умовах дії воєнного стану перед державою постає головне завдання щодо гарантування населенню надійного рівня безпеки і захисту від надзвичайних ситуацій (НС). Відповідальні органи влади зобов'язані своєчасно протидіяти таким загрозам на всіх рівнях, а у випадку кризових ситуацій – реагувати на них та мінімізувати їх наслідки.

ДСНС є ключовим органом сектору безпеки та оборони України, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту (ЦЗ), запобігання та реагування на НС. Відповідно до статті 137 Кодексу ЦЗ ДСНС здійснює представництво України в міжнародних організаціях з питань ЦЗ [5]. Пріоритетами ДСНС у сфері міжнародного співробітництва є: створення договірно-правової бази з питань спільного попередження і ліквідації наслідків НС на двосторонній і багатосторонній основах; налагодження механізмів взаємодії зі структурами інших держав і міжнародних організацій, що відповідають за попередження і ліквідацію наслідків НС, відпрацювання спільних планів і механізмів реалізації домовленості про дії у випадку природних та техногенних катастроф; налагодження обміну інформацією і досвідом з відповідних проблем; вирішення завдань, спрямованих на реалізацію зовнішньополітичного курсу (євроатлантичної інтеграції) у сфері компетенції ДСНС.

У контексті війни міжнародне співробітництво в цій галузі стає ключовим елементом для гарантування безпеки громадян і сталого розвитку держави. Україна разом із партнерами об'єднується задля пошуку спільних рішень і механізмів, спрямованих на подолання актуальних викликів і вирішення важливих завдань як на глобальному, так і на регіональному рівнях. Завдяки міжнародній співпраці у сфері цивільного захисту відкриваються можливості для спільного аналізу досвіду, визначення перспективних шляхів розв'язання проблем, а також впровадження ефективних практик у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація заходів ЦЗ в Україні, у т. ч. в контексті європейської інтеграції досліджувались у працях: О. Подскальної (О. Бойко) [1, 2, 6], О. Труша [10], А. Терент'євої, О. Твердохліба [11] та іншими.

Зокрема, міжнародну співпрацю України у сфері ЦЗ досліджували: О. Землянський, В. Костенко [3, 4] та інші. Проте, тематика міжнародної співпраці України у сфері ЦЗ на всіх рівнях набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану.

Міжнародна співпраця у сфері ЦЗ набуває критично важливого значення у зв'язку із масштабуванням зовнішніх та внутрішніх загроз національній безпеці в умовах війни. Гарантування конституційних прав щодо ЦЗ населення вимагає додаткових зусиль та заходів і на міжнародній арені. Мі-

жнародне співробітництво підрозділів ДСНС у сфері ЦЗ є одним із таких ключових напрямків, яке потребує подальшого поглиблення. Мета дослідження з'ясувати реальний стан і потенціал використання принципу двостороннього співробітництва України та Польщі у сфері ЦЗ.

Постановка завдання. Дослідити реальний стан та з'ясувати потенціал розвитку двосторонньої співпраці України та Польщі у сфері ЦЗ, захисту населення і територій від НС в контексті євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. ДСНС України здійснює двостороннє співробітництво у сфері ЦЗ з відповідними органами державної влади та регіональними службами з НС інших країн. Це відбувається відповідно до положень 23 міжурядових угод, 7 меморандумів про взаєморозуміння, спільних декларацій про наміри, а також до Планів спільних дій, розроблених для виконання цих угод. У рамках транскордонного співробітництва територіальні органи ДСНС зосереджують свою роботу на реалізації положень Планів спільних дій із відповідними структурами держав-сусідів, а також співпраці в межах Програм прикордонного співробітництва, що є частиною Європейського інструменту сусідства та партнерства Єврокомісії. Ключові напрями співробітництва включають встановлення зв'язків та реалізацію практичних програм взаємодії з організаціями ООН, Ради Європи, Європейської Комісії, НАТО, іншими міжнародними структурами. Особлива увага також приділяється розвитку міжнародних відносин на двосторонній основі.

ДСНС та її регіональні підрозділи активно співпрацюють з відповідними установами та місцевими органами влади іноземних країн, зокрема тих, які мають спільний кордон з Україною. Постійно підтримується взаємодія з дипломатичними представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями, акредитованими в Україні, а також з представниками посольств країн ЄС. Під час цих контактів обговорюються питання двостороннього співробітництва у сфері надзвичайних ситуацій. Однією з ключових країн-партнерів є Республіка Польща, яка проявляє активну підтримку та допомогу Україні. З початку масштабної війни Польща стала одним із найнадійніших союзників, відкривши свої кордони для українських громадян, які шукали прихисток. Адже головною метою агресора залишається знищення нашої цивільної та енергетичної інфраструктури.

На сьогодні співпраця між Україною та Польщею, яка демонструє незмінну підтримку нашої держави в умовах війни, набуває нової форми активності. Польща є надійним партнером для України у різних сферах співробітництва, в тому числі у сфері ЦЗ, та дружньою опорою у євроінтеграційних прагненнях. Найбільш активне співробітництво на двосторонньому рівні ДСНС України здійснює з Державною пожежною службою Республіки Польща, яке реалізується відповідно до Угоди між КМУ і Урядом Польщі про співробітництво та взаємну допомогу в галузі попередження катастроф,

стихійного лиха, інших НС та ліквідації їх наслідків, підписаної 19 липня 2002 року. Польща підтримала вступ і подальшу інтеграцію України до Механізму ЦЗ ЄС, надає матеріальну допомогу, а також сприяє розвитку української системи ЦЗ через спільні засідання та обмін досвідом. Тісно співпрацює ДСНС з Державною пожежною службою Республіки Польща в межах програм європейського інструменту сусідства та партнерства “Польща-Білорусь-Україна 2014-2020” та у рамках програми “Польська допомога”.

8 липня 2024 року було підписано Угоду про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща [12]. В рамках цієї Угоди здійснюється активна взаємодія у сфері ЦЗ. Польща стала однією з перших країн, які ініціювали та активно підтримували приєднання України до Механізму цивільного захисту ЄС (UCPM), що відіграє ключову роль у наданні допомоги Україні в цій сфері, а також у сприянні запобіганню катастрофам і готовності до кризових ситуацій. Ця країна надала значний обсяг матеріальної та іншої допомоги відповідно до потреб українських рятувальників і населення. Загалом було передано 2895 палет протипожежного обладнання, серед якого засоби індивідуального захисту (спеціальний одяг, каски, взуття для пожежників), тепловізори, 792 генератори електроенергії, медичні сумки і 259 пожежних автомобілів. Додаткове обладнання та транспорт прибули у зв’язку з руйнуванням російськими військами Каховської греблі на Дніпрі. Польща також підтверджує свою готовність продовжувати надавати багатовимірну допомогу, включаючи підготовку кадрів та підтримку вдосконалення української системи цивільного захисту.

Представники Мобільного рятувального центру швидкого реагування (МРЦШР) беруть участь у засіданнях українсько-польської Комісії щодо співпраці у рамках Міжнародної консультативної групи ООН з пошуку та порятунку (INSARAG).

Співпраця з польською командою HUSAR Poland стала ключовою частиною розвитку української команди важкого класу з пошуку та порятунку в умовах міста MRC Ukraine. З моменту створення команда HUSAR Poland, яка спеціалізується на тяжкому класі пошуково-рятувальних операцій у міських умовах, виступає наставником для української сторони. У рамках цієї співпраці з вересня 2016 по грудень 2017 року було реалізовано спільний українсько-польський проєкт, спрямований на вдосконалення можливостей України в проведенні пошуково-рятувальних операцій у міських умовах через підвищення кваліфікації рятувальників. Головні цілі проєкту включали підвищення готовності команди MRC Ukraine до реагування на надзвичайні ситуації у складі міжнародних рятувальних сил, а також підготовку до Зовнішньої переатестації INSARAG, запланованої на 2019 рік.

З метою забезпечення ефективної підготовки команди MRC Ukraine до Зовнішньої переатестації INSARAG, попередньо запланованої на 2025 рік,

польська сторона розробила проєкт «Вдосконалення розвитку оперативної діяльності пошуково-рятувальної команди України шляхом підвищення компетентності керівного складу, вдосконалення технічних навичок членів команди та розширення полігону». Він впроваджується протягом 2023–2025 років за фінансової підтримки програми «Польська допомога» (Polish Aid). Проєкт має дві складові: підготовка особового складу MRC Ukraine до Зовнішньої переатестації INSARAG, попередньо запланованої на 2025 рік. Ця складова включає проведення низки тренінгів та семінарів. Створення проєкту розширення навчального полігону пошуково-рятувальної команди МРЦ ШР ДСНС України. Зокрема, з міжнародними партнерами постійно здійснюється взаємодія щодо розвитку добровільної пожежної охорони, що має стратегічне значення для забезпечення безпеки громад. У рамках програми «U-LEAD з Європою» ДСНС України підписано Меморандум про співпрацю з Фондом міжнародної солідарності Республіки Польща (ФМС).

Так, започатковано трирічний проєкт «Вогнеборці. Удосконалення цивільного захисту в Україні на місцевому рівні реалізується ФМС у рамках програми «U-LEAD з Європою». Цей проєкт співфінансується програмою польської співпраці для розвитку, яку підтримує Міністерство закордонних справ Польщі, із загальним бюджетом 16 млн грн. У ньому беруть участь 20 громад.

Наказом ДСНС № 669 від 07.10.2021 (у редакції наказу ДСНС 20.10.2021 № 700 [7] було створено Робочу групу з напрацювання питань функціонування добровільної пожежної охорони, де за участі експертів будуть напрацьовуватись відповідні зміни в законодавчі, нормативно-правові акти, тощо. Цей Фонд займається діяльністю у сфері сприяння розвитку інших країн. Основну увагу приділено підтримці демократичних змін, зміцненню громадянського суспільства, просуванню принципів належного врядування, розвитку місцевої демократії, а також обміну досвідом економічних і політичних перетворень. Окрім цього, Фонд підтримує вільні медіа та правозахисні організації. У разі необхідності він також здійснює гуманітарну діяльність. Фонд працює під егідою Держказначейства і був заснований у 1997 році з ініціативи президента Польщі, який виконує роль його почесного патрона.

Основним напрямом діяльності ФМС є робота з країнами Східного партнерства: Білоруссю, Україною, Молдовою, Грузією, Вірменією та Азербайджаном. В Україні, Молдові та Грузії Фонд здійснює свою діяльність через офіційні представництва. Представництво ФМС в Україні (Solidarity Fund PL in Ukraine) було створено у липні 2019 року. Основна діяльність Фонду спрямована на підтримку впровадження секторальних реформ у таких сферах: соціальні послуги, освітня система, професійно-технічна освіта, місцевий розвиток громад, надання психо-соціальної допомоги. Також Фонд надає консультаційну підтримку польських

експертів українським державним інституціям, центральним органам влади та місцевим органам самоврядування. До його завдань входить організація візитів польських експертів до України, а також навчальних поїздок українських фахівців і посадовців до Польщі.

Діяльність Фонду у сфері цивільного захисту стала відповіддю на необхідність реформування цієї критично важливої галузі. В Україні спостерігається низка проблем у забезпеченні цивільного захисту населення, серед яких особливо помітним є дисбаланс у співвідношенні кількості рятувальників до чисельності мешканців – одна особа на тисячу жителів. Для порівняння, у Польщі цей показник є в сім разів більшим, чого досягають завдяки активному розвитку добровольчого руху. Ще одним суттєвим викликом є недостатня кількість місцевих підрозділів, здатних оперативно реагувати на надзвичайні ситуації у сільській місцевості. Згідно зі світовими стандартами, час прибуття до місця події після отримання виклику має становити не більше 20 хвилин. Україна закріпила цей стандарт ще у 2017 році в Національній стратегії реформування служб охорони безпеки, проте його дотримання залишається проблемою. У багатьох випадках нормативний час перевищується, що призводить до серйозних наслідків: щорічно близько двох тисяч осіб втрачають життя через пожежі, а матеріальні збитки оцінюються приблизно в 160 мільйонів євро. Крім того, чинне законодавство України у сфері цивільного захисту потребує значного вдосконалення як на рівні державної влади, так і на рівні місцевого самоврядування.

У вересні 2023 року під егідою ФМС розпочався проєкт «Вогнеборці. Зміцнення спроможності українських громад через розвиток добровільних пожежних команд». Його метою є впровадження сучасної системи цивільного захисту на місцевому рівні, зосередженої на протипожежному захисті та запобіганні кризовим ситуаціям. Особливу увагу приділено створенню повноцінних добровільних пожежних команд у восьми громадах України, відібраних на основі відкритого конкурсу.

Цей проєкт спрямований на співпрацю з громадами, орієнтовану на досягнення таких цілей та виконання наступних завдань: - Вивчення польського досвіду у створенні добровільного пожежного руху та формуванні добровільних пожежних команд (ДПК) шляхом організації візитів до Польщі для 24 представників громад та працівників місцевих підрозділів ДСНС України. - Проведення навчання для 96 добровольців, спрямованого на отримання спеціалізованих знань і практичних навичок у гасінні пожеж, виконанні аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних завдань за затвердженою програмою ДСНС для членів місцевої та добровільної пожежної охорони. - Забезпечення громад-учасниць якісним пожежно-рятувальним обладнанням і спеціалізованим одягом, що дасть можливість добровольцям безпечно і ефективно виконувати свої обов'язки. - Передача

громадам 8 автоматичних зовнішніх дефібриляторів та комплектів невідкладної домедичної допомоги для підвищення шансів на порятунок людей у разі надзвичайних ситуацій. - Ознайомлення учасників проєкту з кращими практиками та прикладами успішного створення й функціонування ДПК в українських громадах. - Надання регулярних юридичних і консультаційних послуг від міжнародних експертів із багаторічним досвідом у сфері цивільного захисту на місцевому рівні як в Україні, так і за її межами. - Організація інформативних вебінарів, тренінгів і круглих столів, які сприятимуть активізації й організаційній підтримці громад у питаннях розвитку системи цивільного захисту. Таким чином, проєкт не лише допоможе зміцнити систему безпеки в громадах, але й сприятиме поширенню важливих знань і досвіду серед їхніх активних учасників.

Проєкт здійснюється завдяки фінансовій підтримці Програми польської співпраці у сфері розвитку, яку координує Міністерство закордонних справ Республіки Польща, а також за сприяння Офісу Координатора програм допомоги США в Європі та Євразії Державного департаменту США в межах 10-го етапу програми "Development Cooperation Partnership Program".

З 1 червня 2021 року розпочалася активна фаза нового проєкту «Вогнеборці: Вдосконалення цивільного захисту в Україні на місцевому рівні». Цей проєкт розрахований на три роки та спрямований на зміцнення системи цивільного захисту населення в українських громадах. Його основними завданнями є створення добровільних пожежних команд, розробка планів реагування на надзвичайні ситуації для громад, та організація навчальних поїздок представників громад і ГУ ДСНС України з областей-учасниць проєкту до Польщі. Метою таких візитів є ознайомлення з досвідом Польщі у цій сфері.

Цей проєкт був спрямований на підтримку системи цивільного захисту (ЦЗ) у громадах України і реалізовувався ФМС у межах програми «U-LEAD з Європою». Часткове фінансування забезпечувала програма польської співпраці задля розвитку Міністерства закордонних справ Польщі. У рамках ініціативи 16 територіальних громад із 9 областей України отримали як матеріально-технічну, так і навчально-методичну підтримку для вдосконалення системи ЦЗ. Завдяки роботі експертів проєкту було оптимізовано нормативно-правову базу України, що регулює діяльність добровільних пожежних команд (ДПК) на державному рівні. Проєкт сприяв створенню нових ДПК, допомагав громадам у розробці планів реагування на надзвичайні ситуації і організовував навчальні візити до Польщі для представників громад та ГУ ДСНС відповідних областей з метою вивчення польського досвіду.

У результаті співпраці команди проєкту зі службою ДСНС було підготовлено пакет рекомендацій щодо змін у законодавстві, які знайшли

відображення в Законі України № 2750-IX від 16.11.2022 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування місцевої та добровільної пожежної охорони» [8]. Також були розроблені рекомендації стосовно процедури підготовки членів добровільних пожежних об'єднань, зокрема форм дистанційного навчання, що успішно апробувалися разом із ДСНС протягом проєктів Фонду у 2021-2022 роках. Ці напрацювання враховані в Наказі МВС України № 184 від 13.03.2023 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки членів пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони» [9]. Окрім цього, внесено зміни до бюджетної класифікації видатків, пов'язаних із діяльністю добровільних пожежних команд.

Громади отримували юридичну допомогу, зокрема під час передачі пожежних автомобілів, а також мали доступ до численних юридичних та інформаційних консультацій від вітчизняних та міжнародних експертів. Також було організовано велику кількість тематичних тренінгів, вебінарів і круглих столів, присвячених створенню та функціонуванню добровільних пожежних команд у практичному та правовому аспектах. Найцінніше полягає в тому, що після завершення проєкту громади й надалі підтримують розвиток добровільного пожежного руху на місцевому рівні, використовуючи здобуті знання про свої можливості, права та найкращі світові практики.

Висновки. Установлено, що в сучасних безпекових умовах міжнародна співпраця України у сфері ЦЗ має надважливе значення для забезпечення національної стійкості держави. Міжнародне співробітництво у зазначеній сфері здійснюється на основі загальноприйнятих принципів і норм міжнародного права і міжнародних договорів, ратифікованих Україною. Основними його цілями мають бути: зміцнення відносин зі стратегічними партнерами України у сфері ЦЗ в контексті євроатлантичної інтеграції; участь у діяльності міжнародних організацій, що займаються питаннями ЦЗ; розвиток двосторонніх та багатосторонніх відносин; безпосередня інтеграція в європейську сім'ю ЦЗ; посилення іміджу України, у тому числі ДСНС, на міжнародній арені. Для подальшого розвитку співпраці у сфері ЦЗ з іншими країнами доцільно взяти до уваги польський досвід.

Список використаних джерел:

1. Бойко О.А. Державне управління у сфері цивільного захисту : грані міжнародного співробітництва в контексті євроінтеграції України // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 1 (58) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2019. С. 123–132.

2. Бойко О.А. Стратегія реформування державного управління у сфері цивільного захисту з урахуванням євроінтеграції України // Аспекти публічного управління : наук. ж. ДРІДУ НАДУ. 2019. Т. 7. № 9–10. С. 32–39.

3. Землянський О.М., Організаційні засади міжнародного співробітництва

ва ДСНС України з проведення пошуково-рятувальних робіт в умовах міста // Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці. 2025. Вип. 25. С. 186–190.

4. Костенко В.О. Досягнення відповідності національної правової системи є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу // Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ) : матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 29 берез. 2024 р. / Нац. ун-т цив. зах. України. Черкаси, 2024. С. 72–74.

5. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 12 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

6. Подскальна О.А. Приєднання України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу – один із пріоритетів її європейського вибору // Інвестиції : практика та досвід. 2015. № 19. С. 130–134.

7. Про створення робочої групи з питань функціонування добровільної пожежної охорони: Наказ ДСНС України від 07.10.2021 р. № 669. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/2/1/1/0/2/2021-10-20-dodatok-do-na-kazu-cklad-robocoyi-grupi-zi-zminami.pdf>/.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування місцевої та добровільної пожежної охорони : Закон України від 16.11.2022 р. № 2750-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2750-20#Text>.

9. Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки членів пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони : Наказ МВС України від 13.03.2023 р. № 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0693-23#Text>.

10. Труш О.О. Політика Європейського Союзу у сфері цивільного захисту. О. О. Труш, О. А. Козубенко // Теорія та практика державного управління. 2009. Вип. 3. С. 437–442.

11. Терент'єва А.В., Твердохліб О.С. Механізм цивільного захисту ЄС в умовах пандемії Covid-19. ISSN 2664-3618 // Збірник наукових праць НАДУ. Вип. 2/2020. С. 110–117.

12. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща від 8 липня 2024 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-92009>.

References:

1. Boiko O.A. Public administration in the field of civil protection: aspects of international cooperation in the context of Ukraine's European integration. Effectiveness of public administration: collection of scientific works. Issue 1 (58): in 2 parts. Part 1 / edited by V.S. Zagorsky, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, and A.V. Lipentsev, Associate Professor. Lviv: LRIDU NADU, 2019. pp. 123–132.

2. Boiko O. A. Strategy for reforming public administration in the field of civ-

il protection, taking into account Ukraine's European integration. Aspects of public administration: scientific journal of DRIDU NADU. 2019. Vol. 7. No. 9–10. P. 32–39.

3. Zemlyansky O. M., Organizational principles of international cooperation of the State Emergency Service of Ukraine in conducting search and rescue operations in urban areas. Bulletin of the Humanitarian Scientific Society: scientific works. 2025. Issue 25. P. 186–190. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/23456789/24923/1/%d0%92%d1%96%d1%81%d0%bd%d0%b8%d0%ba-25.pdf#page=187>.

4. Kostenko V.O. Achieving compliance with the national legal system is a priority component of Ukraine's integration into the European Union. Organizational, managerial, economic, and legal support for the activities of the Unified State Civil Protection System (USCPS): materials from the IX All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Cherkasy, March 29, 2024 / National University of Civil Protection of Ukraine. Cherkasy, 2024. Pp. 72–74.

5. Civil Protection Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 5403-VI of October 2, 2012: as of September 12, 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

6. Podskalna O.A. Ukraine's accession to the European Union's Civil Protection Mechanism is one of the priorities of its European choice. Investments: practice and experience: scientific and practical journal. 2015. No. 19. Pp. 130–134.

7. On the creation of a working group on the functioning of voluntary fire protection: Order of the State Emergency Service of Ukraine dated October 7, 2021, No. 669. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/2/1/1/0/2/2021-10-20-dodatok-do-na-kazu-cklad-robocoyi-grupi-zi-zminami.pdf/>.

8. On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the functioning of local and voluntary fire protection: Law of Ukraine dated 16.11.2022 No. 2750-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2750-20#Text>.

9. On approval of the Procedure for training and retraining members of fire and rescue units to ensure voluntary fire protection: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated March 13, 2023, No. 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0693-23#Text>.

10. Trush O.O. European Union policy in the field of civil protection. O.O. Trush, O.A. Kozubenko. Theory and practice of public administration. 2009. Issue 3. Pp. 437–442.

11. Terentyeva A.V., Tverdokhlib O.S. The EU civil protection mechanism in the context of the Covid-19 pandemic. ISSN 2664-3618. Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration. Issue 2/2020. Pp. 110–117.

12. Agreement on cooperation in the field of security between Ukraine and the Republic of Poland of July 8, 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-92009>.